

## Η ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας

Εχουν περάσει πάνω από δύο αιώνες (1689 - 1755) από την εμφάνιση του φιλοσόφου Μοντεσκιέ (Σαρλ - νουί - ντε Σε-



ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ

**ΝΙΚΟΛΑ  
ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ**

Δικηγόρου - Συμβούλου  
Δ.Σ.Α.

κοντά), ο οποίος εμπλούτισε με τις ιδέες του τα πολιτικά πράγματα της εποχής του. Ο Γάλλος φιλόσοφος και επιφανέστερος των Διαφωτιστών, Μοντεσκιέ, δικαίως θεωρείται ο πρόδρομος των σύγχρονων Συνταγματικών τάσεων, ο εμπνευστής της θεμελιώδους αρχής της Δημοκρατίας, της Διάκρισης των Εξουσιών. Σύμφωνα με τις ιδέες του οι βασικοί τύποι πάνω στους οποίους μπορεί να οργανωθεί η διακυβέρνηση των ανθρώπων είναι τρεις:

Η Δημοκρατία, η Μοναρχία και ο Δεσποτισμός.

Η μορφή διακυβέρνησης προς την οποία ο Μοντεσκιέ φαίνεται να συγκλίνει είναι η Συνταγματική Μοναρχία, αλλά εξοπλισμένη με την κυρίαρχη δικλείδα ασφαλείας, τη Διάκριση των Εξουσιών. Την Νομοθετική, την Εκτελεστική και την Δικαστική.

Σε αυτή τη Δημοκρατία, μοναδική εγγύηση ενάντια σε κάθε μορφής κατάχρησης είναι η Εξουσία να αναχαιτίζει την εξουσία.

Οι τρεις αυτές θεμελιώδεις εξουσίες πρέπει να ανατίθενται σε διαφορετικά χέρια, έτσι ώστε κάθε μία να μπορεί να εμποδίζει την άλλη να υπερβεί τα καθορισμένα όριά της, γιατί διαφορετικά η εξουσία θα μεταβάλλεται σε απολυταρχική κατάχρηση. Η συγκέντρωση των τριών αυτών εξουσιών στα ίδια χέρια θα κατέστρεφε την εξισορρόπηση των εξουσιών ή τη συνταγματική εγγύηση, στην οποία στηρίζεται η πραγματική ελευθερία.

Οι σκέψεις και οι ιδέες του Μοντεσκιέ άσκησαν αποφασιστική επίδραση στην εξέλιξη της φιλελεύθερης πολιτικής φιλοσοφίας και των σύγχρονων συνταγματικών τάσεων.

Στην συνέχεια, όλα σχεδόν τα προοδευτικά Συντάγματα υιοθέτησαν τις αρχές και τις ιδέες του Μοντεσκιέ. Τα ελληνικά Συντάγματα, περιέλαβαν στις θεμελιώδεις διατάξεις τους την Διάκριση

των Εξουσιών.

Νομοθετική, Εκτελεστική και Δικαστική.

Οι τρεις αυτές ανεξάρτητες εξουσίες αποτελούν τους θεμελιώδεις πυλώνες του Δημοκρατικού μας Πολιτεύματος. Κανένας πυλώνας, ούτε η Νομοθετική ούτε η Εκτελεστική δεν επιτρέπεται να επεμβαίνει άμεσα ή έμμεσα στο έργο και τη λειτουργία της Ανεξάρτητης Δικαιοσύνης.

Η άσπρη λειτουργία του Δημοκρατικού μας πολιτεύματος εξαρτάται από την αδέκαστη και την απαρύγκλιτη τήρηση της αρχής της μη επέμβασης της μιας εξουσίας στο έργο της άλλης.

Όμως, τραγικά παραδείγματα πρόσφατα και παλαιότερα, αποκαλύπτουν τις αντισυνταγματικές παρεμβάσεις της κυβέρνησης στο έργο της Ελληνικής Δικαιοσύνης. Στα ράφια των δικαστηρίων τοποθετούνται υποθέσεις οι οποίες μπαίνουν στο αρχείο με «ανεξάρτητες» δικογραφίες, που όμως συμπτωματικά θίγουν την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας.

Θα περιοριστώ στο πιο πρόσφατο παράδειγμα, όπου η πολιτική εξουσία επιχειρεί εμμέσως πλην σαφώς να ανακόψει τον δρόμο προς τη Βουλή του πορίσματος των δύο Εισαγγελιών για την πολύκροτη υπόθεση του Βατοπεδίου. Σύμφωνα με το άρθρο 86 της παρ. 2 του Συντάγματος και το άρθρο 4 παρ. 2 του Νόμου 3126/2003 «περί ευθύνης Υπουργών» αν προκύψουν στοιχεία, που έχουν σχέση με υπουργό, ο φάκελος της δικογραφίας διαβιβάζεται αμελλητί στη Βουλή από τον ενεργούντα την προανάκριση, Εισαγγελικό Λειτουργό.

Η Βουλή, κατά το Σύνταγμα είναι η μόνη αρμόδια να ασχοληθεί με τις ενδεχόμενες ποινικές ευθύνες του Υπουργού και κανένας άλλος, και αυτό ανεξάρτητα της εμπλοκής ή μη του Υπουργού, συμπέρασμα το οποίο μόνο η Βουλή είναι αρμόδια να αποφανθεί. Ο κ. Πρωθυπουργός όμως «κακοποιεί» το Σύνταγμα, αποφαινόμενος από το εξωτερικό, ότι δεν έχουν προκύψει αποχρώσεις ενδείξεις σε βάρος Υπουργών και οιοσδήποτε παραγγέλλονται να μην πάει ο φάκελος στη Βουλή, ενώ η ανώτατη ηγεσία της Ελληνικής Δικαιοσύνης αποφαινεται ότι όσα καταγγέθηκαν ενόρκως σε βάρος μελών της κυβέρνησης δεν αποτελούν στοι-

χεία ικανά, ώστε η υπόθεση να σταλεί στη Βουλή, είτε γιατί οι Υπουργοί παραπλανήθηκαν, είτε γιατί δεν έχει ολοκληρωθεί η προανακριτική έρευνα, παρά τη σαφή θέση των εισαγγελέων, που διενεργούσαν την έρευνα, θέση την οποία υποστήριξαν ακόμα και με την παραίτησή τους από το σώμα.

Δυστυχώς, η ανεπάρκεια ενός σύγχρονου νομικού πλαισίου, που θωρακίζει τους θεσμούς και η έλλειψη θεσμικών οργάνων για την επίβλεψη και την εξασφάλιση της ανεξάρτητης λειτουργίας των τριών εξουσιών, αποτελεί την «λυδία λίθο» πάνω στην οποία κινείται ένα σύστημα παλαιοκομματικό, φαύλο και διαπλεκόμενο, που υπάρχει για να εξυπηρετεί προσωπικά, κομματικά και εντέλει οικονομικά συμφέροντα.

Η ρίζα του προβλήματος φαίνεται να βρίσκεται, στη συνταγματική αρμοδιότητα του Υπουργικού Συμβουλίου να επιλέγει τους Προέδρους και Αντιπροέδρους των τριών Ανωτάτων Δικαστηρίων της χώρας.

Η συγκριτική συνταγματική εμπειρία δείχνει ότι το σύστημα που θα μπορούσε να διασφαλίζει στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας είναι η επιλογή της ηγεσίας της Δικαιοσύνης να γίνεται από διευρυμένο συλλογικό όργανο, κοινωνικής αποδοχής και εμπιστοσύνης.

Στο όργανο αυτό πρέπει να συμμετέχουν αιρετοί εκπρόσωποι των δικαστών, εκλεγμένοι εκπρόσωποι των μεγάλων Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας και καθηγητές των Νομικών Σχολών προτεινόμενοι από τα Πανεπιστήμια. Τα μέλη αυτά θα πρέπει να εκλέγονται από το Κοινοβούλιο με αυξημένη πλειοψηφία, έτσι ώστε το εκλεκτορικό όργανο της ανώτατης ηγεσίας της Δικαιοσύνης να απολαμβάνει ευρύτερης πολιτικής νομιμοποίησης. Ο θεσμός αυτός ισχύει στα Συντάγματα της Ιταλίας, Ισπανίας και Πορτογαλίας με ικανοποιητικά αποτελέσματα.

Η σημερινή κατάσταση, η οποία έχει φέρει τη «Δικαιοσύνη στο απόσπασμα», μπορεί να αποτελέσει τη θεμελιώδη λίθο σε ένα νέο θεσμικό οικοδόμημα, που θα υπηρετήσει την αρχή της διάκρισης των εξουσιών, με άμεσα και απτά αποτελέσματα για την ποιότητα της Δημοκρατίας.